

Jóslat

Megmondtam Désiré, ha meleg pincébe mégy, feltűzött testtel ne ülj a huzatba, s könyörögtem, az Istenért, ne igyál hideget! Most dörömbölhetsz egy kórházi ajtón, mikor lesz végre látogatás? Elmegyek hozzád, hát persze, hogy meglátogatlak, aztán írok is, azután telefonálok, látod, most is írok neked: képzeld, valami oduban, metró volt-e avagy egy mélyértelmű hasonlat, nem tudom, szóval abban az oduban megszólított egy nő, vagyis én szólítottam meg, mert a zsebemben volt a keze, azt mondja: téged ke-

reslek, mondom neki: nem ott vagyok, hanem itt, erre azt mondja, mintha egy üvegfal mögül: jósolok neked. Nézi a tenyerem, olyan mikroszkóp-szeme volt, és azt mondja: izzadsz, de megmaradsz, sokáig megmaradsz. Lesz majd egy zseb, egy üres zseb, vagyis egy hatalmas üres zseb, benne nyakkendő-tű meg gombok, meg egyéb effélék, és hiányzol majd onnan, és ebben a hiányban megmaradsz. Hát, jobbulást Désiré, meggyógyulsz, a tudógyulladás nem úgy, nekem is volt, tudod. Hát viszlát.

(S. Balogh László felvételei Cseh Tamás JATE-klubbeli estjén készültek.)

Az (őszi)rózsaszínű grófnő

Nem csak nemzedéknek látott meg ebben az országban köztársasági államforma egésze alatt (ha még oly rövid ideig is) élni, így azt gondolhattuk, hogy Kovács András új filmje, „A vörös grófnő” egy ilyen, mellesleg elfeledett történelmi kísérletnek, s az első magyar köztársasági elnöknek, Károlyi Mihálynak fog emléket állítani, annál is inkább, mert egy átlagos magyar állampolgárnak az őszi-rózsás forradalomról és az azt követő hónapok eseményeiről alighanem hiányos és zavaros ismeretei vannak.

Sajnos, nem ez történik. Látnunk egy kétrészes filmet, amelynek első részében értesülünk arról, hogy azért nem minden főúr kötött ám érdekből házasságot, és ezek a fránya arisztokraták még szerelmesek is tudnak lenni; ha akarták — egymásba. Megvallom őszintén, ez a rész nekem tetszik. A Monarchia fénykorának csilló-gása, a szalónok, fogadások miliője, a magyar főúri politikai és magánéleti mefita-

litás látványa (és kritikája), s az érdekesre sikeredett love story — nem utolsósorban a durcáskodó-lázadozó-szerelmes úrilányt kiválóan alakító Básti Juli és a rendkívül szimpatikusan játszó Bács Ferenc jóvoltából — kellemes, helyenként élvezetes, szórakoztató. (Básti Juli személyes instrukciókat is kapott a szereppel kapcsolatban Károlyi Mihályné-tól, mint ezt a Népszabadság március 9-i számában megjelent, őket ábrázoló fotó bizonyítja. Egyedül arra nem található észszerű magyarázat, hogy miért a grófnő alakja alatt szerepelt Básti Juli, és miért a színész nő alakja alatt Károlyi Mihályné neve.)

A második részben érhetően a szerelmi történet háttérbe szorul, s dominánssá válik a történelem. A nézőt itt érik egyre-másra komoly csalódások. Történetű elemzés, aprólékos esemény-történet, történelmi igényű oknyomozás helyett ezerszer forgatott archiv filmrészletekkel kell beérnie, csak részleteket láthat fontos

eseményekről, s vulgárisra leegyszerűsített részgazságokat hall — ráadásul Andrassy Katinka szájába adva. Nem csoda, ha — főleg a Tanácsköztársaságra vonatkozóan — rosszlelkű gimnáziumi tankönyvének ezzel kapcsolatos szlogenjei ötle-nek eszébe, pedig úgy tudja: a történettudomány jócskán előtte jár immár annak. Annál is inkább furcsállja a dolgot, mert a rendező után közvetlenül kiírtak közt, mint konzultáns szerepel Hajdú Tibornak, a Történettudományi Intézet munkatársának neve, aki a téma egyik legavatottabb tudora. (Nemrég, február 21-én hallhattuk előadását a JATE-klubban, amelyben többek közt az őszi-rózsás forradalom nemzet-tudatunkba való be-nem-épülésének okait boncolgatta.) Nem derül ki, hogy a kissé meghökkenítő epizódot, miszerint Károlyi nem irta alá a hatalmat Kun Béláékra testáló nyilatkozatot, csupán annyit történt, hogy nem cáfolta meg nyilvánosan az erről szóló bejelentéseket, pedig erre alkalma

lett volna, mennyire vehet-jük kétségbe, azaz bizonyított történelmi ténynek. Ez persze felvet egy másik kérdést is: lehet-e egy vagy két köztisztviselőben álló személyiség memoárja tudományos értékű történelmi koronatanú?

Károlyi mondja a filmben (Adyról folyik a szó): „Magyarországon csak költőnek szabad születni”. Jászi Oszkár válasza: „Azért grófnak sem rossz”. Nos, gyorsan le-szögezve, hogy születni a kettő közül ma már csak költőnek lehet, tudomásul kell venni: voltak olyan grófok és grófnők, akik történelmi érdemeikkel rászolgáltak arra, hogy ne csupán a tudomány, de a köz tudatában is helyre rakjuk őket. Ezért volna fontos másod-szor is megcsinálni ezt a filmet. De másképp.

S. I.

Mozog-e?

Március 12-én a Mozgó Világ szerkesztőgárdája (P. Szűcs Julianna főszerkesztő, Hovanyecz László, Schreiber György, Mező Ferenc, Sumonyi Zoltán, Bognár Róbert, Kunert Éva, a külső munkatársak közül pedig Siposhegyi Péter) vendégeskedett a JATE-klubban. Mint elmondották, szívesen tettek eleget a meghívásnak, hiszen tudomásuk volt arról, hogy az emlékezetes szerkesztőség-(le)váltás utáni országos felzúdulás hullámai a vidéki városok közül éppen Szegeden tarajoztak legmagasabbra. Ha a kedélyek azóta le is csillárodáltak, az érdeklődés töretlen: csaknem felt ház előtt pótemizálhattak a kérdezők és a válaszadók a magyar kultúráról, illetőleg annak tükrözéséről a Mozgó Világ hasábjain. Szó esett az 1984/8. szám körüli bonyodalmakról, értesülhettünk a következő még meg nem jelent számok tartalmáról (hiszen közülük három már a nyomdában van) illetőleg azokról a nehézségekről, amelyekkel az új szerkesztőségnek szembe kellett néznie. Bár a jelenlevők egy része úgy érezte, hogy voltak olyan felmerült kérdések, amelyek nem lettek kellően megválaszolva, összességében olyan beszélgetésnek értékelhetjük a keddi estit, amely minden résztvevőnek — vendégnek, házigazdának egyaránt — hasznára vált.

Expozitio dr. Molnár Gyula fotókiállításáról...

A Tanárképző Főiskola Tamási Aron klubjában február 25-én megnyitott fotókiállítás március 5-ig volt látható és látogatható.

Nem tagadom, Molnár Gyula természetfotóival szemben elfogult vagyok. Szerettem csodálatosan érdekes és ritka pillanatokat megörökítő képeit. Hazai és a nemzetközi madárfotósok táborából is kiemelkednek a sajátos „molnári” fotók. Egyéniek, megfogalmazásuk tipikusan szűkebb hazánk, a Délalföld színeit, hangulatait tükrözi. Elárultam már, hogy Molnár elsősorban madárfelvételeket készít s ezeken nemcsak technikai tökéletesség, fotóművészi tehetség látható, de fénylő szemű sárgarigó-fiókáin, a selyemtollú nemes kócsag tartásán a természet életének egy-egy jellegzetes, de mégsem tipikus, „nem beállított” pillanata látszik. A napokban jelent meg a „Magyarország feszkelő madarai” c. szép kiállítású, gazdag színes fényképeket is tartalmazó szakkönyv. A kötetben szép számmal találhatjuk Molnár Gyula jelleg-

zetes beállítású madárfelvételeit. Elfogultságom tarack gyökerei pedig 25 évre kúsznak vissza.

Az első bibicszavú Fehértavi tavaszra, amikor kisdíáként együtt kezdtek járni a Szeged környéki táj gölyvahires söllyekeit, zöldellő vadvizet nádasait; a természet „szabadteri múzeumát”! Tanítómesterünk, Beretzek Péter, Leica gépén készített házankban először madárportrékat. Ott kezdett Molnár Gyula a fehértavi gölyvátócs kamillaszegélyes feszkénél fotózni, s teszi ezt hosszú évek óta „Mesterfokon”. A szegedi Vedres Kolégium tanárát sokan ismerik itthon és távoli tájakon is; az európai híró „Molnár Dixieland” zenekar vezető zenésze.

S amikor most, a főiskola klubjában megcsodálhatuk képeit, megállva egy-egy gulipán és székilile mozdulatlan-mozdulatai előtt; gondoljuk csak meg, miért is fontos ez az egyedülálló kiállítás? Búzamezők, gyárak és telepek között suhan-

va autón, vonaton, tudjuk-e, hogy van még piciny foltokban az ősi élővilágból? Kis maradék foltok, amelyeket szeretni kell és védeni a Dél-alföld utolsó „mohikánjait”! Molnár Gyula képei bemutatják mindenki számára; van még mit örizzünk! Kell tennünk a természetért! S ebben a jövő biológia tanárai sokat (a legtöbbet!) tehetnek. S ezért jó, hogy itt láthatjuk ezt a természetfotó-kiállítást. Jó volna, ha tanárképzés hallgatóink közül, többen kapnának „indítást” a természetfotózásra. Hiszen tanítóként nem lehet csak beszélni a természetvédelemről, de színes diaképeken kell a kisdíakoknak megmutatni mit lehet, mit kell megörizzünk.

Molnár Gyula fotói a múlt és a jelen gyökereibe kapaszkodva tanítanak természetismeret, a jövő harmonikus környezete érdekében. A lecke föl van adva, tessék most már tanulni... mert felelni kell.

DR. CSIZMADIA GYÖRGY

Derült égből a glossza

Öntudat

Annak eldöntése, hogy a lét és a tudat közül melyik a fontosabb, szerencsére nem rám tartozik. Főhetne a fóm! Vizsgálódásomat így csak az egyik pólus legszembeszökőbb megnyilvánulási formájára, az öntudatra korlátozom, annál is inkább, mert körülötte úgy tűnik, nincs minden rendben.

Ha statisztikai mintául a fiatal önjelölt művészek hal-mazát választjuk ki, az ő szakadatlanul növekvő öntudatuk egzakt elemzése csak az általuk létrehozott művészi produktumnak, valamint dilettantizmusuk fokának függvényében lehetséges. Az egyszerűség kedvéért jelöljük ezt a három mennyiséget nagy kezdőbetűjűkkel, tehát Ö-vel (öntudat), P-vel (produktum) és D-vel (dilettantizmus) fók). Tapasztalati tények sokasága bizonyítja, hogy a művészi öntudat és a létrehozott produktum (mű) között fordított arányosság áll fenn, a két mennyiség szorzata tehát állandó. Így jele-
jele-, karmadakkora produk-

tum sajnos rendre kétszer-háromszor akkora öntudatot indukál. Látható, mennyire helytelen tendencia ez!

Szintügy tapasztalati tényekre hivatkozhatok, mikor az öntudat és az azzal rendelkező személy dilettantizmusi foka közt viszont egyenes arányosságot vélek felfedezni, e két mennyiségnek tehát a hányadosa lesz állandó. Hisz senki sem vonhatja kétségbe: egy ifjú titán minél kevésbé dilettáns, annál kisebb a pófaja is, hogy életszagot lehelyek a nagy tudományoskodás hóraljába.

Összegezve az eddigieket: az „ÖP” szorzatnak és a „D”-nek hányadosa egy „K” konstansszal lesz egyenlő; nevezzük ezt individuumsági állandóval, ez nyilván az adott egyénre jellemző specifikus mennyiség. Képlettel kifejezve:
ÖP/D = K
Azoknak, akik az egyen-

letrendezés témakörénél hiányoztak a gimnáziumból, házi feladat bebizonyítani, hogy a következő képlet az előzővel ekvivalens:
Ö = DK/P

Látható, hogy adott K-jü individuum esetén csak akkor tudjuk szinten tartani az ő öntudati fokát, ha dilettantizmusa az általa létrehozott művek színvonalának arányában növekszik. Ennek azonban pontosan az ellenkezője igaz, hiszen magasabb szintű P alacsony D-t, alacsony szintű P pedig nagy D-t feltételez, a fenti egyenlet tehát deklarálja a fiatal önjelölt művészek permanens öntudat-növekedésének elvét.

Igy ahhoz, hogy ezen öntudatot egy optimális szintre hozzuk (amit Ö-nak keresztelünk), a permanensen növekvő Ö-t egy „A” mennyiséggel kell kisebbíteniünk:
O = Ö - A

S hogy mi buvík meg mely tartalomként eme „A” mennyiség mögött? Az Alázat, Hölgyeim és Uraim, a hivatás iránti Alázat.

-di-ván

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP és KISZ-bizottságainak lapja
Felelős szerkesztő:
GRÓF RÓZA
Szerkesztőség: 6720 Szeged, Dugonics tér 12. Telefon: 12-119
Megjelenik havonta kétszer
Ára: 2.30 forint. Előfizetési díj egy évre 36.80 forint
Terjesztik az intézmények KISZ-és szakszervezeti bizottságai
Kiadja a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat Szeged, Tanácsköztársaság útja 10. sz. 6740
Telefon: 12-623. Telex: 82-282
Felelős kiadó:
Kovács László igazgató
Szegedi Nyomda Szeged,
Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 6720
1985. III. 23. — 1023 —
ISSN: 0230-791X
Felelős vezető:
Dobó József igazgató